

Celoštátne kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

4. ročník, školský rok 2011/12

Testové úlohy pre kategóriu C (9. ročník ZŠ a 4. ročník OG)

Poznámka: otázky monotematickej časti sú označené *

1.* Z uvedených slabík zostavte mená piatich národností (etník), ktoré žili na Apeninskom polostrove pred vznikom Ríma.

B R O G Ú R O S A V I A T I V I A U M L I M N I

2.* Na zástavách rímskych légii sa často objavovali štyri písmená (na obrázku). Išlo o skratku slov Senatus populusque Romanus. Preložte slová do slovenského jazyka.

3.* Začiatkom 1. storočia pred Kristom sa ocitla Rímska republika v kríze a zmietala ňou občianska vojna. Jej víťazom sa stal v roku 83 pred Kristom významný politik a vojenský veliteľ, ktorý získal moc takmer rovnakú ako mali neskorší cisári.

- a) Ako sa tento politik a vojenský veliteľ volal?
- b) Uveďte meno jeho hlavného protivníka v boji o moc nad Rímom.
- c) Počas svojej vlády dal vytvoriť tzv. proskripcie. Čo tento termín znamená?

4.* Boli pod ochranou bohatších občanov, ktorí sa o nich starali a a vybavovali za nich veci.

- a) Ako sa volala skupina ľudí, ktorí boli po takouto ochranou?
- b) Ako sa volala skupina ľudí, ktorí takúto ochranu poskytovali?

5.* Rimania museli čeliť mnohým nepriateľom, ktorých viedli vynikajúci vodcovia. K uvedeným menám v odpoved'ovom hárku doplňte národ alebo kmeň, ktorý viedli, a storočie, v ktorom napadli Rímsku ríšu alebo boli na čele povstania proti nej.

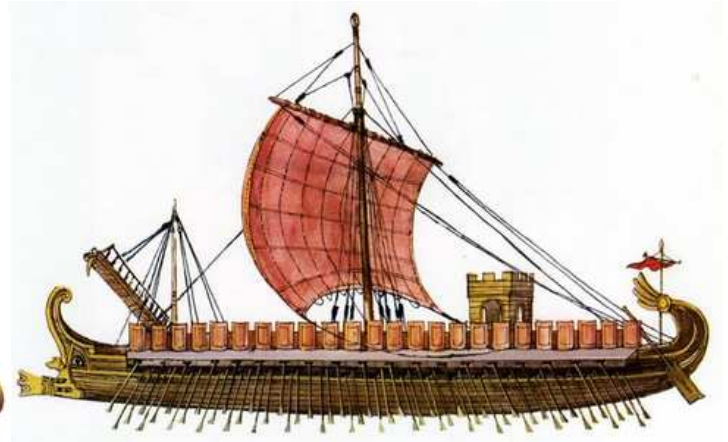
6.* K pripojeným obrázkom rímskych zbraní vyberte spomedzi uvedených možností správne pomenovanie: *pillum*, *gladius*, *spata*, *triréma*, *pentéra*, *balista*, *onager*, *katapult*

a)

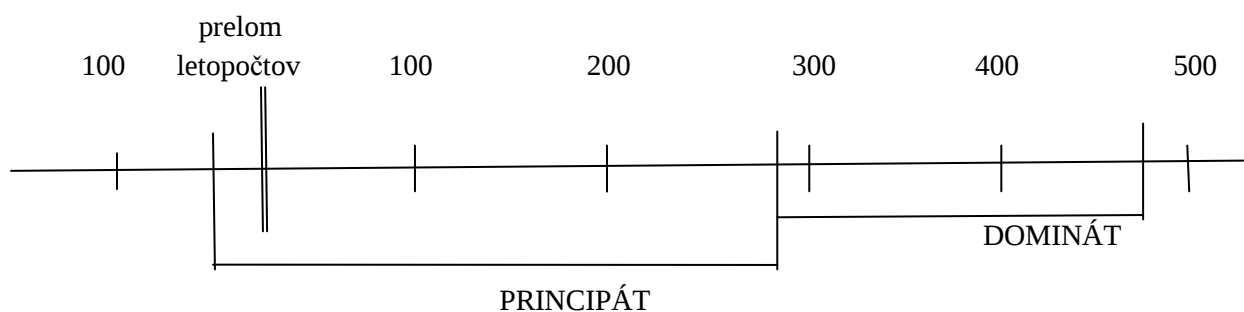

b)

c)

7.* Obdobie Rímskeho cisárstva sa delí na dve etapy – principát a dominát. S pomocou časovej priamky odpovedzte na otázky.

a) Uveďte roky trvania principátu a dominátu.

b) Uveďte mená vládcov, s ktorými je spojený začiatok oboch etáp.

8.* Viacerí cisári starovekého Ríma sa preslávili veľkolepými stavbami. Vytvorte správne dvojice z uvedených vládcov a stavieb.

- a) Vespasian
- b) Traian
- c) Diocletian
- d) Carracalla

- A) cisársky palác v dnešnom Splete
- B) rovnomenné kúpele v Ríme
- C) Colosseum
- D) mramorový stĺp s výjavmi z vojny s Dákmi

9.* V Trenčíne sa zachovala unikátna pamiatka z rímskeho obdobia - nápis na hradnej skale s týmto latinským textom. Prečítajte si ho a odpovedzte na nasledujúce otázky.

VICTORIAE
AVGVSTORV(m)
EXERCITUS QVI LAV
GARICIONE SEDIT MIL(ites)
L(egionis) II DCCCCLV
(Marcus Valerrius) MAXIMIANUS LEG(atus) LEG
(ionis) II AD(iutricis) CVR(avit) F(aciendum)

- a) Nájdite v ňom číslo označujúce počet vojakov II. pomocnej légie a prepíšte ho arabskými číslicami do odpovedového hárku.
- b) Nájdite v texte meno veliteľa jednotky a zapíšte ho do odpovedového hárku.
- c) Nájdite v texte dobový názov miesta, kde nápis vznikol, a napíšte ho do odpovedového hárku.

10.* Spomedzi uvedených mien vyberte mená troch slávnych básnikov starovekého Ríma.

Horatius, Lucretius, Severus, Ovidius, Sofokles, Vergilius, Tacitus, Homér

11.* "*Quintilius Varus, vráť mi moje légie*". Takýto nárek zaznel podľa Suetonia v cisárskom paláci, keď sa cisár dozvedel strašnú správu.

- a) Akú strašnú správu sa cisár dozvedel?
- b) Ako sa cisár volal?
- c) Koľko légii chcel tento cisár naspäť?

12.* Rímsky občan Maecenatus sa vo svojej dobe preslávil až tak, že jeho meno sa dodnes používa na označenie rovnakej činnosti.

- a) Čím sa takto preslávil?
- b) Napíšte slovenské slovo, ktoré je odvodené od jeho mena.

13.* Ak by ste boli v starovekom Ríme kolónmi, tak by ste... Vyberte jednu z možností.

- a) boli obyvateľmi jednej z ázijských kolónií;
- b) pracovali na pôde veľkostatkára za stanovenú dávku/daň;
- c) boli majstrami na stavbu kolonád.

14.* Rímskej ríši nevládli cisári iba z mesta Rím, ale neskôršie aj z ďalších dvoch miest. Uveďte názvy týchto dvoch miest.

15.* Ktorá skupina obyvateľov v starovekom Ríme sa nazývala *jazdci*? Vyberte správnu odpoveď.

- a) skupina lúpežníkov na Sicílii;
- b) stredne bohatá vrstva občanov;
- c) členovia oddielov rímskeho vojska tvoreného z prepustených otrokov.

16.* Zánik Rímskej ríše mal viacero dôvodov. Nájdite medzi uvedenými možnosťami päť z nich.

- a) dlhodobá hospodárska kríza;
- b) nepripustenie početných "neRimanov" k vláde a moci v ríši;
- c) vnútorné boje v politickej i náboženskej oblasti;
- d) prílišná demokratizácia rímskej spoločnosti;
- e) absencia jednotiacej idey/ideológie ríše;
- f) útoky "barbarských" národov;
- g) povstania otrokov;
- h) úpadok sily rímskej armády.

17. Vyhlásenie nezávislej demokratickej Česko-slovenskej republiky zverejnili v samostatnom dokumente, pomenovanom po hlavnom meste jedného zo svetových mocností.

- a) Pod akým menom poznáme tento dokument?
- b) Napíšte presný dátum jeho vydania.

18. Počas prvej a druhej svetovej vojny existoval česko-slovenský zahraničný odboj. Priradiť uvedení politikov k správnejmu odboju. Jeden z nich bol činný v oboch.

T. G. Masaryk, E. Beneš, M. R. Štefánik, Milan Hodža, Štefan Osuský, Ludvík Svoboda

19. Po prvej svetovej vojne vznikli nové štáty a mnohé hranice sa posúvali. Historické regióny uvedené v odpovedovom hárku sa tak stali súčasťou nových štátnych útvarov. Doplňte, do ktorého štátu regióny patrili pred prvou svetovou vojnou a po prvej svetovej vojne.

20. K 3. augustu 1926 sa viaže významná udalosť v oblasti spoločenskej i mediálnej na Slovensku. Čo sa vtedy stalo?

- a) Uskutočnilo sa prvé verejné filmové premietanie.
- b) Uskutočnilo sa prvé rozhlasové vysielanie.
- c) Uskutočnilo sa prvé televízne vysielanie.

21. V ktorých oblastiach umenia vynikli nasledujúce osobnosti? Správne odpovede doplňte do odpovedového hárku.

Karol Plicka, Pavol Bielik, Ľudovít Fulla, Dušan Jurkovič, Milo Urban

22. 15. marca 1939 vznikol v strednej Európe nový štátny útvar, ktorý bol pod okupačnou správou Nemecka.

- a) Ako sa tento štátny útvar volal?
- b) Uveďte meno prezidenta, ktorý stál formálne na jeho čele.

23. Doplňte priezviská piatich významných politikov vojnového slovenského štátu, ktorí pôsobili vo výkonných funkciách.

Jozef Vojtech Alexander Karol Ferdinand

24. Na základe rozhodnutia miestnych obyvateľov v referende bola 29. júna 1945 podpísaná zmluva o odstúpení časti štátu od Československa a pripojení k inému štátu.

- a) Ktorá časť Československej republiky bola zmluvou odstúpená?
- b) Ktorý štát toto územie získal?
- c) Vyznačte túto časť na mape v odpoved'ovom hárku.

25. V roku 1948 sa v bývalom Československu odohral štátny prevrat.

- a) Ktorá politická strana uskutočnila tento prevrat?
- b) Ako sa volal **celým menom** politik, ktorý stál v čase prevratu na čele tejto strany?
- c) Výsledkom prevratu bolo, že ČSR sa dostala pod vplyv: USA / Nemecka / ZSSR (správnu odpoveď zapíšete do odpoved'ového hárku).

26. Kto bol zakladateľom Čínskej ľudovej republiky? Vyberte správnu odpoveď.

- a) Pol-Pot;
- b) Ho-či-Min;
- c) Mao Ce-Tung.

27. Proti komunistickému systému sa vo viacerých krajinách sovietskeho bloku postavili ľudia na odpor. Ku každej z uvedených možností doplňte správnu krajinu. Ktorý z pokusov bol úspešný a viedol k pádu komunistického režimu?

- a) 1956 protikomunistické povstanie
- b) 1968 budovanie socializmu s ľudskou tvárou
- c) 1980 vznik nezávislých odborov
- d) 1989 nežná revolúcia

28. Napíšte, ako po sebe nasledovali uvedení prezidenti Československa po 2. svetovej vojne do roku 1989.

Gustáv Husák, Antonín Zápotocký, Klement Gottwald, Antonín Novotný, Ludvík Svoboda

29. Ako reformátori, či skôr ako autori pokusov o nápravu chýb totalitnej moci, sa do dejín druhej polovice 20. storočia zapísali dvaja sovietski politici na priložených obrázkoch. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

obr. č. 1

obr. č. 2

- a) Do odpoved'ového hárku napíšte mená týchto politikov.
- b) Kto z nich bol kritikom „kultu osobnosti“ ?
- c) Kto z nich bol otcom „perestrojky“?

30. Koncom minulého roku zomrel Václav Havel. Prezidentom ktorých štátov bol? Vyberte správnu odpoveď.

- a) Československej socialistickej republiky, Českej a Slovenskej federatívnej republiky, Českej republiky;
- b) Československej socialistickej republiky, Českej republiky;
- c) Českej a Slovenskej federatívnej republiky, Českej republiky.

Autori: PhDr. Anna Mydlová, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Recenzent: Mgr. Ľubomír Staňo

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, Bratislava 2012

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády